

Jak začít vykonávat samostatnou výdělečnou činnost v umělecké profesi?

Rudolf Leška

Umění není jen vašeň, ale může být i vaše povolání. Tento průvodce vám ukáže, jak své tvůrčí dovednosti proměnit v oficiální podnikání.

Cílem tohoto manuálu je poskytnout umělcům přehledný a srozumitelný návod k založení živnosti v České republice, včetně právních a administrativních požadavků.

Co je to živnost? → 04

**Jsem umělec – potřebuji živnost?
→ 05**

**Zahájení samostatné výdělečné
činnosti → 06**

Hlavní nebo vedlejší činnost → 07

**Důchodové a nemocenské
pojištění → 08**

Zdravotní pojištění → 09

Daň z příjmů fyzických osob → 10

Daň z přidané hodnoty (DPH) → 11

Paušální daň → 12

Co je to živnost?

Živnost je jedním ze způsobů podnikání, kdy podnikatel podniká za podmínek stanovených živnostenským zákonem.

Živnosti se dělí na ohlašovací (volné, řemeslné, vázané) a koncesované a jsou uvedené v živnostenském zákoně.

Jsem umělec – potřebuji živnost?

Profesionální umělci, tedy ti, kteří se tvůrčí prací živí jinak než v pracovněprávních vztazích (dohoda o provedení práce, dohoda o pracovní činnosti, pracovní smlouva), jsou považováni za **osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ)**, v principu však nepodnikají podle živnostenského zákona, a nejsou tedy živnostníky! Mluvíme o tom, že jsou osobami samostatně výdělečně činnými ve svobodném povolání, protože ryze umělecká a autorská činnost je z působnosti živnostenského zákona vyňata. Živnost tedy není potřeba v případě umělecké práce ohlašovat.

~~živnost~~

Živností kupříkladu není:

- vytváření autorských děl (např. malování obrazů, psaní knih, skládání hudby);
- provádění uměleckých výkonů (např. výkon herce, zpěváka, tanečníka, dabéra);
- poskytování licencí k užití vlastních autorských děl nebo uměleckých výkonů.

živnost ✓

Nad rámec toho však existují některé profese (blízké oblasti užitého umění), které i navzdory uměleckému prvku živnostenský zákon podřazuje pod tzv. **volné živnosti**, jako jsou:

- sklenářské práce, rámování a paspartování;
- výroba textilií, textilních výrobků, oděvů a oděvních doplňků;
- výroba a opravy obuvi, brašnářského a sedlářského zboží;
- uměleckořemeslné zpracování kovů;
- knihařské práce;
- návrhářská, designérská, aranžérská činnost a modeling;
- fotografické služby;
- překladatelská a tlumočnická činnost.

Pokud váháte, zda je vaše činnost spíše volná, či užitá, můžete se obrátit na živnostenský úřad s dotazem: [→ zde](#).

Zahájení samostatné výdělečné činnosti

Živnost si lze založit (ohlásit) velmi jednoduše přes portál živnostenského podnikání. Využít k tomu můžete [jednotný registrační formulář](#), jehož prostřednictvím lze učinit podání i vůči **finančnímu úřadu, správě sociálního zabezpečení, úřadu práce a zdravotní pojišťovně**. Pokud tedy hodláte podnikat jako živnostník, vše vyřešíte na jednom místě – online.

Pro podnikatele ve svobodném povolání to nebude o moc složitější, všechno lze vyřídit online:

- oznámení vůči **České správě sociálního zabezpečení (ČSSZ)**:
[→ zde](#)
- oznámení vůči **zdravotní pojišťovně**, např. VZP:
[→ zde](#)
(pokud máte jinou zdravotní pojišťovnu, využijte formulář na stránkách vaší pojišťovny).

Od ledna 2024 se pro OSVČ zrušila registrační povinnost u finančního úřadu (platit daň z příjmů samozřejmě musí i nadále, mohou si však zvolit paušální daň – viz níže).

→ [jednotný registrační formulář](#)

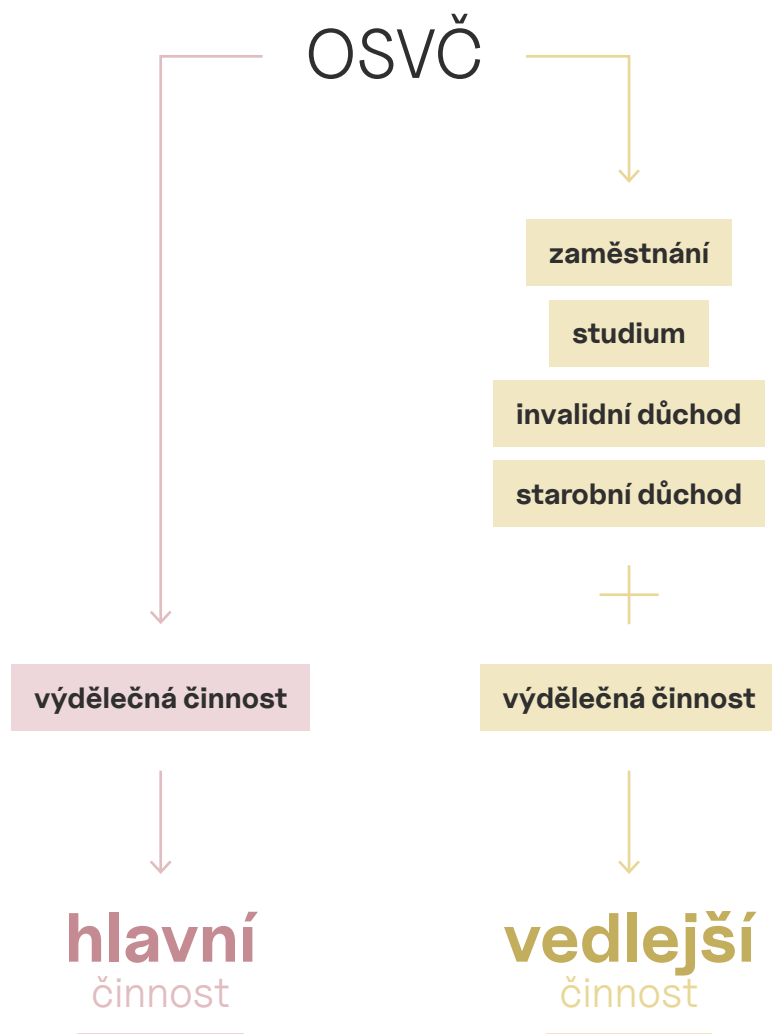

→ [oznámení vůči ČSSZ](#)

→ [oznámení vůči VZP](#)

Hlavní nebo vedlejší činnost

Ať již vykonáváte samostatnou výdělečnou činnost podle živnostenského, nebo autorského zákona, jste v obou případech osobou samostatně výdělečně činnou. Samostatnou výdělečnou činnost můžete vykonávat buď jako činnost **hlavní** (jde o váš jediný příjem), nebo činnost **vedlejší** (vedle podnikání jste zaměstnán, studujete nebo pobíráte invalidní či starobní důchod atd.). Podnikání na vedlejší činnost má své výhody z hlediska povinných odvodů (viz níže). Přehled důvodů pro to, aby vaše podnikání bylo považováno za vedlejší činnost, naleznete na stránkách ČSSZ: [→ zde](#).

Důchodové a nemocenské pojištění

Účast na důchodovém pojištění je povinná pro OSVČ, které vykonávají samostatnou výdělečnou činnost jako činnost hlavní. V případě podnikání na vedlejší činnost vzniká účast až na základě dosažených příjmů nebo pokud se k účasti OSVČ sama přihlásí.

Nemocenské pojištění je pro OSVČ dobrovolné, mohou se tedy samy rozhodnout, zda se k němu přihlásí. Z nemocenského pojištění jsou za splnění podmínek poskytovány různé dávky – nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství (mateřská), otcovská, ošetřovné i dlouhodobé ošetřovné.

Povinnosti OSVČ vůči ČSSZ:

- oznamovací povinnost (zahájení, pozastavení, ukončení činnosti);
- povinnost platit pojistné na důchodové pojištění (až na výše uvedenou výjimku);
- povinnost podávat přehled o příjmech a výdajích za kalendářní rok.

Podrobné informace naleznete [→ zde](#)

Povinnosti OSVČ vůči ČSSZ

oznamovací povinnost

povinnost platit pojistné na důchodové pojištění

povinnost podávat přehled o příjmech a výdajích za kalendářní rok

Zdravotní pojištění

Účast na systému zdravotního pojištění je povinná. OSVČ platí pojistné formou měsíčních záloh a doplatku. Povinnost platit měsíční zálohy se vás netýká, pokud jste vedle podnikání ještě zaměstnán a podnikání není hlavním zdrojem vašich příjmů. Pojistné v takovém případě platíte jednou ročně po podání přehledu o výši daňového základu za uplynulý rok.

Povinnosti OSVČ vůči zdravotní pojišťovně:

- oznamovací povinnost (zahájení, pozastavení, ukončení činnosti);
- povinnost platit pojistné na zdravotní pojištění;
- povinnost podávat přehled o výši daňového základu za uplynulý rok.

Podrobné informace naleznete [→ zde](#)

Povinnosti OSVČ vůči zdravotní pojišťovně

oznamovací povinnost

povinnost platit pojistné na zdravotní pojištění

povinnost podávat přehled o výši daňového základu za uplynulý rok

Daň z příjmů fyzických osob

Všechny OSVČ mají povinnost platit daň z příjmů. Daň z příjmů se každoročně vyčísluje v daňovém přiznání. Základní lhůta pro podání daňového přiznání je 3 měsíce po konci zdaňovacího období (tj. 1. 4. následujícího roku). V případě vyšších příjmů vám vznikne povinnost platit na daň z příjmů pravidelné zálohy. Od 1. 1. 2024 se jako OSVČ nemusíte u finančního úřadu registrovat jako plátcí daně z příjmů.

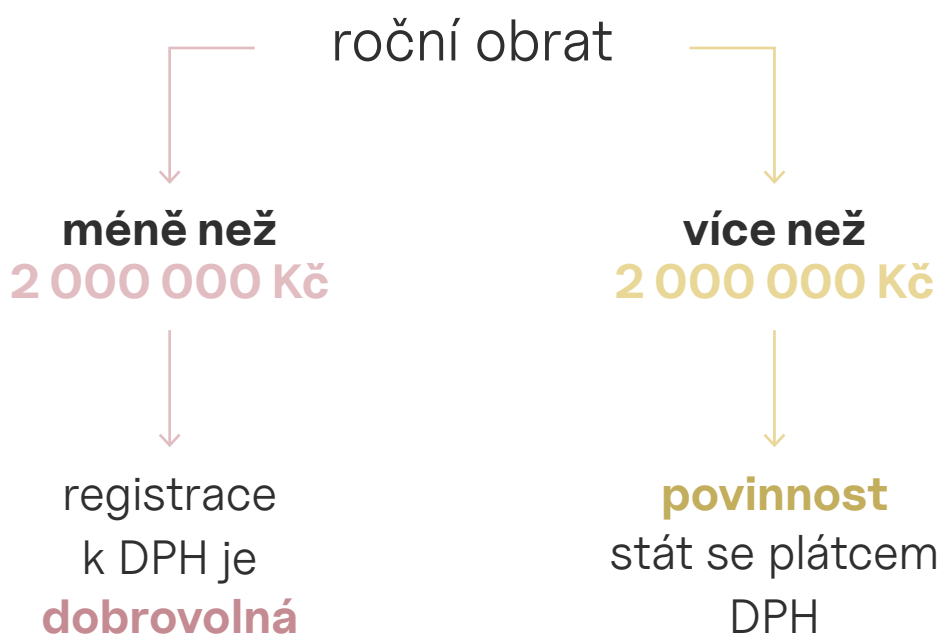
Povinnosti OSVČ vůči finanční správě:

- povinnost platit daň z příjmů,
- povinnost podávat daňové přiznání.

Podrobné informace naleznete [→ zde](#)

Povinnosti OSVČ vůči finanční správě	→	povinnost platit daň z příjmů
	→	povinnost podávat daňové přiznání

Daň z přidané hodnoty (DPH)

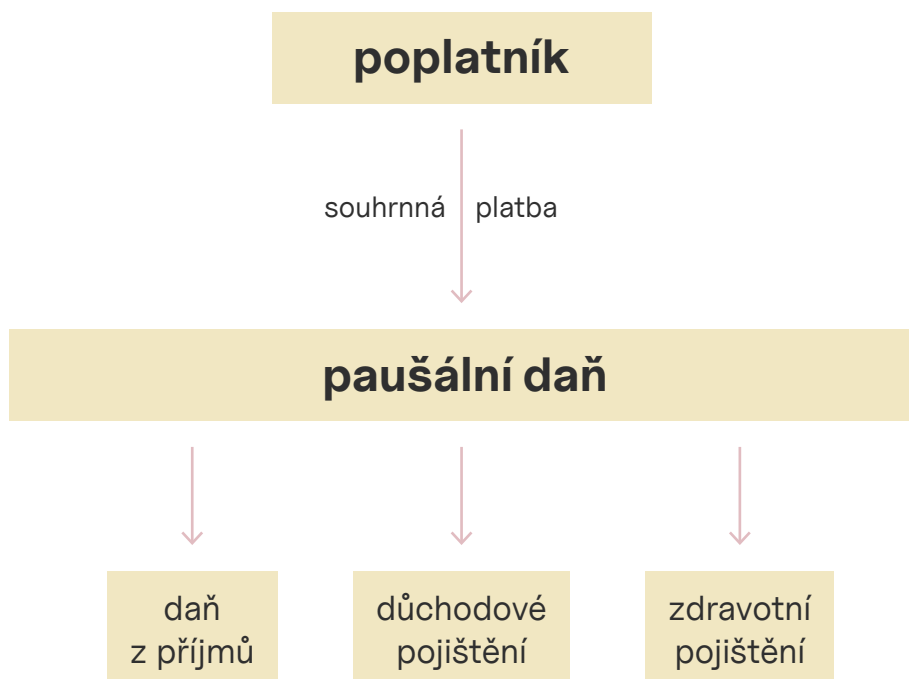

Pokud budete mít roční obrat vyšší než 2 000 000 Kč, vzniká vám povinnost stát se plátcem DPH.

Pokud bude váš obrat nižší, můžete si zvolit, že se plátcem DPH stanete dobrovolně.

Tato registrace s sebou ale nese vyšší administrativní zátěž (podrobnější účetnictví) a nezpůsobilost stát se plátcem paušální daně.

Paušální daň

Daň z příjmů společně s důchodovým a zdravotním pojištěním lze hradit souhrnně v režimu tzv. paušální daně. Jako OSVČ můžete do tohoto režimu vstoupit za stanovených podmínek oznámením **o vstupu do paušálního režimu nejpozději do dne (!) zahájení podnikatelské činnosti nebo v prvních 10 dnech nového kalendářního roku**. Paušální režim nemohou využívat plátcí DPH. Paušální daň se platí formou měsíčních záloh.

Podrobné informace o paušální dani naleznete [→ zde](#).

To, zda se vám vyplatí vstoupit do paušálního režimu, vám pomůže zjistit např. kalkulačka Ministerstva financí dostupná [→ zde](#).

C → i ← R → G

Tento manuál vznikl za podpory projektu Komplexní výzkum a podpora rozvoje kulturních a kreativních průmyslů v Olomoucké aglomeraci, reg. č.: CZ.02.01.01/00/23_021/0008382 spolufinancovaného Evropskou unií.

Grafická úprava — Jiří Vaněk / Carton Clan.

Tento návod je zveřejněn pod veřejnou licencí CC-BY.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY